

Інформаційна довідка
щодо діяльності Урядового центру законотворчості
Республіки Польща*

Анотація: *В інформаційній довідці узагальнено інформацію щодо діяльності Урядового центру законотворчості Республіки Польща. Проаналізовано його основні функції, у тому числі підготовку нормативно-правових актів і забезпечення їх відповідності Конституції Польщі та праву ЄС, публікацію нормативно-правових актів уряду, підготовку спеціалістів із питань законотворчості.*

Ключові слова: *законотворчість, законодавчий процес, уряд, Республіка Польща, нормативно-правові акти, організація нормотворчого процесу.*

Вступ. Розвиток та ефективне функціонування правової системи будь-якої держави значною мірою залежить від якісного законодавчого процесу. У Республіці Польща одну з ключових ролей у цьому процесі відіграє Урядовий центр законотворчості (Rządowe Centrum Legislacji) (далі – «Центр»), який є державною установою, що забезпечує координацію діяльності уряду у сфері законотворчості. Основними завданнями Центру є координація законотворчої діяльності Ради Міністрів, Прем'єр-міністра та підпорядкованих йому органів, підготовка концепцій, проектів урядових нормативно-правових актів та інших урядових документів, аналіз рішень Конституційного Трибуналу та редагування видань «Dziennik Ustaw» і «Monitor Polski». У цій інформаційній довідці розглянуто засади діяльності Центру.

Основна частина. Діяльність Центру регулюється Законом Республіки Польща «Про Раду Міністрів» від 8 серпня 1996 року¹. Статтею 14а розділу 3 «Внутрішні органи Ради Міністрів» Закону встановлено, що при Прем'єр-міністрі функціонує Центр як державна організаційна одиниця, підпорядкована Прем'єр-міністру.

Відповідно до статті 14b Закону Центр забезпечує координацію законотворчої діяльності Ради Міністрів, Прем'єр-міністра та інших органів державного управління. Також Центр надає послуги Законотворчій раді при Раді Міністрів та здійснює законотворчу й просвітницьку діяльність, що полягає у поширенні та популяризації знань про законотворчість, а також уніфікації законотворчої практики.

Статтею 14с встановлено, що Центр надає юридичні послуги Раді Міністрів шляхом:

1) розробки урядових законопроектів на засадах і в порядку, визначених у Регламенті Ради Міністрів, за винятком, коли на підставі окремих положень розробка певних видів законопроектів належить до компетенції інших суб'єктів;

2) розробки нормативних положень до урядових проектів нормативно-правових актів, крім зазначених у пункті 1, а також до проектів концепцій законопроектів;

¹ Ustawa z dnia 8 sierpnia 1996 r. o Radzie Ministrów. URL: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19961060492/U/D19960492Lj.pdf>

3) розробки урядових проектів нормативно-правових актів, крім зазначених у пункті 1, що вносяться на розгляд Ради Міністрів, включно з їх юридичною та редакційною оцінкою Правничою комісією, якою керує Центр;

3а) забезпечення участі Ради Міністрів і Прем'єр-міністра у провадженнях Конституційного Трибуналу;

4) аналізу практики Конституційного Трибуналу, Верховного Суду та Вишого Адміністративного Суду, а також Суду Європейського Союзу, зокрема щодо її впливу на польську правову систему;

5) координації урядових консультацій з юридичних та формальних питань щодо проектів нормативно-правових актів;

6) видання, під керівництвом Прем'єр-міністра, на засадах та в порядку, визначеному окремими нормативно-правовими актами, Вісника законів Республіки Польща та Урядового вісника Республіки Польща «Monitor Polski»;

7) співпраці з міністром, відповідальним за членство Республіки Польща в Європейському Союзі, у справі адаптації польського права до права Європейського Союзу та його впровадження;

8) співпраці із Законотворчою радою у сфері надання висновків до урядових проектів нормативно-правових актів на предмет їх відповідності Конституції Республіки Польща та узгодженості з польською правовою системою;

9) моніторингу прийняття органами державної влади підзаконних нормативно-правових актів;

10) виконання інших завдань, визначених окремими нормативно-правовими актами, або завдань, поставлених Прем'єр-міністром.

Розпорядженням Прем'єр-міністра Польщі від 28 квітня 2015 року² передбачено навчання законотворчості, реалізацію якого покладено на Центр. Програма навчання законотворчості – це форма підвищення кваліфікації державних службовців, яку проводить Центр. Навчання триває 12 місяців і включає в себе: лекції, вправи, заняття та підсумковий іспит. Президент Центру здійснює нагляд за проходженням програми навчання. Учасниками Програми навчання законотворчості можуть бути особи, які мають юридичну освіту, а саме: державні службовці, військовослужбовці, працівники органів виконавчої влади, посадові особи органів місцевого самоврядування. В особливих випадках Президент Центру може дати згоду на участь у навчанні особи з юридичною освітою, яка працює на іншій посаді, пов'язаній із законотворчістю, ніж ті, що перераховані вище.

Тематика лекцій, що проводяться в рамках Програми навчання законотворчості, включає:

- 1) систему джерел права в Республіці Польща;
- 2) конституційні принципи законотворчості;
- 3) законодавчу процедуру;
- 4) фінансову систему держави, включаючи розробку податкового законодавства;

² Rozporządzenie Rzecza Rady Ministrów z dnia 28 kwietnia 2015 r. w sprawie aplikacji legislacyjnej. URL: <https://www.dziennikustaw.gov.pl/D2024000134301.pdf>

- 5) розробку положень про кримінальні та адміністративні покарання;
- 6) розробку положень, що стосуються інформаційно-комунікаційних систем, які використовуються для виконання публічних завдань і публічних реєстрів та обміну інформацією в електронній формі;
- 7) процедури прийняття Республікою Польща зобов'язань за міжнародними договорами;
- 8) окремі проблеми в галузі міжнародного права, у тому числі вплив міжнародно-правових зобов'язань Республіки Польща у сфері прав людини на законотворчий процес;
- 9) гармонізацію польського права з правом Європейського Союзу;
- 10) практику щодо законодавства та виконання рішень Конституційного Трибуналу;
- 11) юридичну мову та юридичну термінологію;
- 12) методологію роботи законодавця;
- 13) етику професії законодавця;
- 14) ІТ-інструменти, що застосовуються в законотворчому процесі.

Предметом вправ і занять зі слухачами є набуття навичок застосування на практиці знань, отриманих під час лекцій, що полягають, зокрема, у розробці:

- 1) проектів нормативно-правових актів із використанням ІТ-інструментів, що застосовуються в законодавчому процесі;
- 2) положень проектів нормативно-правових актів.

Порядок проходження Програми навчання законотворчості, встановлений Розпорядженням Прем'єр-міністра Польщі від 28 квітня 2015 року, також містить детальний опис процесу набору слухачів, провадження навчання та порядок проходження підсумкового іспиту.

Вебсайт Центру доступний за посиланням: <https://www.rcl.gov.pl/>. Інформація, розміщена на вебсайті, структурована за розділами та регулярно оновлюється³. На сайті є посилання на офіційні видання, такі як: «Dziennik Ustaw», в якому можна знайти опубліковані закони, укази, постанови; «Dziennik urzędowych ministrów», в якому публікуються накази міністрів; «Monitor Polski», в якому, зокрема, публікуються постанови Сейму та Сенату та постанови Ради Міністрів.

Центр уповноважений Прем'єр-міністром розробляти, погоджувати та вносити на розгляд Ради Міністрів проекти законодавчих актів у сфері, пов'язаній із виконанням рішень Конституційного Трибуналу, тому на сайті є доступ до проектів, які імплементують рішення Конституційного Трибуналу. Окрім проектів, що імплементують рішення Конституційного Трибуналу, також є доступ до проектів, що імплементують положення права Європейського Союзу.

На сайті Центру є можливість ознайомитися із законотворчим процесом уряду, тобто з тим, на якому етапі перебуває робота над законопроектом, а також дослідити документи, що з'являються на різних етапах законотворчого процесу (це може бути, наприклад, зміст листа про направлення законопроекту на

³ Rządowe Centrum Legislacji – status prawny, podstawowe zadania. URL: <https://www.monitorowanieprawa.pl/baza/wiedza/31-zasady-legislacji/101-rzadowe-centrum-legislacji-status-prawny-podstawowe-zadania.html>

публічні консультації). Вебсайт Центру також надає доступ до переліку прийнятих урядових законопроектів, які після певного періоду очікування стануть такими, що набрали законної сили та обов'язковими до виконання, та приєднуються до опублікованого на вебсайті покажчика нормативно-правових актів, де можна завдяки тематичному групуванню знайти правовий акт, який цікавить.

Висновки. Проаналізувавши інформацію про Урядовий центр законотворчості (Rządowe Centrum Legislacji) Республіки Польща, можна зробити висновок, що зазначена державна установа відіграє важливу роль у творенні законодавства Польщі, забезпечуючи його узгодженість, відповідність конституції та міжнародному праву. Завдяки координації урядового процесу нормотворчості, аналізу законодавчих ініціатив і контролю за публікацією прийнятих законів та інших нормативно-правових актів ця установа сприяє стабільності правової системи та прозорості державного управління. Також Програма навчання законотворчості, яку провадить Центр, має важливе значення для підготовки спеціалістів у сфері законотворчості, покращення правової системи та якості законотворчості в Польщі в цілому.

Досвід роботи Центру може бути корисним для України, особливо в контексті удосконалення законодавчого процесу, гармонізації національного законодавства з правом Європейського Союзу та підготовки спеціалістів у сфері законотворчості. Впровадження подібного інституту могло б допомогти підвищити якість законотворчої діяльності, мінімізувати правові колізії в законодавстві та покращити координацію між державними органами у сфері правотворчості, що є важливим кроком на шляху євроінтеграції України.

*Дослідницька служба
Верховної Ради України*

** Цей документ підготовлений Дослідницькою службою Верховної Ради України як довідковий інформаційно-аналітичний матеріал. Інформація та позиції, викладені у документі, не є офіційною позицією Верховної Ради України, її органів або посадових осіб. Цей документ може бути цитований, відтворений та перекладений для некомерційних цілей за умови відповідного посилання на джерело.*